

De waarheid over liegen volgens Gerard Spong

Hoe moet een advocaat omgaan met een cliënt die leugens verkondigt? Gerard Spong hield er een lezing over. 'Ik heb nogal wat liegende cliënten gehad die er goed vanaf zijn gekomen.'

Michel Knapen, journalist

Mr. Gerard Spong die een lezing houdt over de *juridische aspecten van het liegen*, dat trekt veel bekijks. Een collegezaal zat overvol, op 21 april bij het Studium Generale van de Universiteit van Tilburg, vooral met rechtenstudenten. Tweehonderd toehoorders konden er zelfs niet meer bij.

De auteur van het boek *Leugens om bestwil* heeft beroepshalve dagelijks met leugens te maken, bekende hij. Advocaten laveren altijd tussen je best doen voor je cliënt en het verzwijgen of manipuleren van de waarheid, redeneerde Spong. En het is maar de vraag wanneer dat laatste overgaat in liegen.

In het strafrecht speelt de leugen een bijzondere rol, zoals bij getuigenverklaringen en verklaringen van verdachten. 'Deze verklaringen zijn of waar of niet waar, betrouwbaar of niet betrouwbaar, leugenachtig of niet. Het verschil tussen een onware en een leugenachtige verklaring is vliesdun. Een leugenachtige verklaring is onwaar en *opzettelijk* onwaar. Helaas is door de Hoge Raad aanvaard dat een leugenachtige verklaring van een verdachte wettig bewijsmiddel oplevert. Dat is opmerkelijk omdat je dan eigenlijk de leugen wetigt.'

SCHANDELIJKE UITSPRAAK

Heeft een verdachte het recht om te liegen? Strikt genomen wel, aldus Spong. 'Hij heeft de vrijheid zijn proceshouding te bepalen en kan gebruikmaken van het zwijgrecht of een verklaring afleggen. Het voordeel van zwijgen is dat hij niet kan liegen. Maar met de Murray-uitspraak van het Europese Hof kan de rechter aan zwijgen bewijsrechtelijke consequenties verbinden: wellicht verhuult de verdachte iets met zijn zwijgen.' Een schandelijke uitspraak, noemt Spong dat.

Volgens Spong mag de cliënt zo veel liegen als hij wil, al hij maakt het de advocaat wel moeilijk. 'Die moet steeds weer een acrobatentoer uithalen om

te voorkomen dat de rechter geen gevolgen aan de leugens verbindt.' Als een cliënt van Spong wil gaan verklaren, dan krijgt deze van zijn raadsman te horen: verklaar dan ook de waarheid. Maar: 'Ik heb nogal wat liegende cliënten gehad die het heel goed hebben gedaan en er ook goed vanaf zijn gekomen. Wel is het moeilijk om goed te liegen. Ben je eenmaal betrapt op een leugen, dan verspeel je je betrouwbaarheid en geloofwaardigheid, en dan hang je.'

'TERRORIST IN TOGA'

Moet een advocaat met zijn cliënt meeliegen? Spong haalde een zaak aan waarin hij een lid van de *Rote Armee Fraktion* ('zo oud ben ik al') verdedigde, en door de media als 'terrorist in toga' werd bestempeld. 'Advocaten worden wel eens vereenzelvigd met hun cliënten. Cliënten biechten ons zeer ernstige misdrijven op die ze in rechte ontkennen. Ik zeg daarom nooit: mijn cliënt is onschuldig – maar ook niet dat hij het heeft gedaan. Wat ik heb geleerd van die RAF-zaak is dat je je als advocaat nooit openlijk mag distantiëren van je cliënt.'

Zo ging een van de advocaten van Dutroux vol-

gens Spong behoorlijk de mist in. 'Toen hij hoorde welke daden Dutroux had verricht, liet hij aan de pers weten dat hij er niet goed van was geworden. Dát wordt niet van een advocaat gevraagd, dat had mijn Belgische confrater nooit mogen zeggen.'

Echt problematisch wordt het als de cliënt een getuige laat oproepen waarvan de raadsman weet dat deze gaat liegen. 'Daar moet je niet aan beginnen, want je werkt dan mee aan meened. Je kunt het ook aan de verdachte overlaten dat deze het verzoek doet om de getuige te laten oproepen, maar dat valt op: de officier heeft als goed verstaander maar een half woord nodig om aan te voelen dat er iets mis is. Je kunt beter de getuige laten oproepen zonder dat je motiveert waarom je deze getuige laat komen. Maar ga je als raadsman deze getuige een vraag stellen, wetende dat hij gaat liegen?' Interessante dilemma's, maar hierin koos Spong geen positie.